

Ortaöğretim Öğrencilerine Kazandırılması Gereken Değerlere İlişkin Velilerin Okuldan Beklentileri

Parents' Expectations About Values To Be Taught To Their Children At Secondary Schools

Abdullah SELVİTOPU

Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimler Bölümü, Doktora öğrencisi, Eskişehir, Türkiye

Veysel BORA

Sınıf Öğretmeni, Burdur, Türkiye

Ali TAŞ

Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Kırıkkale, Türkiye

Makalenin Geliş Tarihi: 26.02.2014

Yayına Kabul Tarihi: 30.09.2014

Özet

Bu çalışmada amaç, ortaöğretim öğrencilerine kazandırılması gereken değerlere ilişkin velilerin okuldan beklentilerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda fenomenolojik desende tasarlanan çalışmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Çalışma kapsamında 17 katılımcı ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Veri analizinde, tümevarımcı içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Bulgulara göre, veliler; okulun çocuklarına insani, milli ve manevi değerleri kazandırmasını beklemektedirler. Çoğu veliye göre, okul, değer kazandırma bağlamında beklentileri karşılamamaktadır. Veliler çocuklarına değer kazandırabilmek için, onlara öğüt vermeye ve örnek olmaya çalışmaktadırlar. Ayrıca veliler, günümüzde öğrencilerin toplumdaki soyutlanmış, bencil ve maddeci olduklarını ve bunun nedeni olarak da en çok; medya ve teknoloji alanında meydana gelen gelişmelere vurgu yapmışlardır.

Anahtar Kelimeler: *ortaöğretim, öğrenci, değer, veli, beklenti.*

Abstract

In this study, the aim is to determine the parents expectations about values that are to be gained by students at secondary schools. Data were obtained with semi structured interview form. Forms were applied seventeen participants. In data analysis process, inductive content analysis method was used. Findings showed that parents are expecting from schools to teach humanitarian, national and moral values. To most parents, school is not meeting the expectations. Parents are advising and setting good example for their children. Parents think that students are isolated from the society, selfish and materialist today and they state that the main reasons of that situation are the improvements in media and technology.

Keywords: *Secondary education, Student, Value, Parents, Expectation.*

1. Giriş

Değerler, yüzyıllar boyunca üzerinde konuşulan konular arasında yer almış, felsefi tartışmalar yapılmış, kişilerin yargılarıyla, yaşamla, ahlâkî ilkeler ve inançlarla ilişkilendirilmiş, farklı şekillerde tarif edilmiş, fakat üzerinde uzlaşılmış bir tarifi yapılamamıştır (Akbaba-Altun, 2003). Alan yazın incelendiğinde, değer kavramına ilişkin çeşitli tanımlara ulaşılmıştır. Özgüven'e göre (1994) değerler, toplum ya da bireyler tarafından benimsenen birleştirici olgular, toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşıladığına ve bireylerin iyiliği için iyi olduğuna inanılan ölçütler, bilinç, duygu ve heyecanları ilgilendiren yargılar ve bireyin bilincinde yer eden ve davranışı yönlendiren güdülerdir. Schwartz ve Sagie'de (2000) değerleri, bireylerin yaşamına yön veren, kural görevi gören, önem dereceleri farklı olan, arzulanan amaçlar olarak tanımlar. Bu anlamda değerler, sadakat, yardımseverlik, hakkaniyet, güvenilirlik, dürüstlük, sorumluluk, bütünlük, yeterlik, tutarlık ve açıklık gibi istenen davranışları ifade eden genel standart ve ilkelerdir (Jones, 1998).

Sosyal bir varlık olarak insan, içinde yaşadığı toplumun değerlerini, tutumlarını, inançlarını alarak, toplumsal değerleri kazanarak topluma uyum sağlayabilmektedir (Tural, 1992). Günümüzde, bilgi temelli ekonomi toplumunda öne çıkarılan en önemli nokta, bireylerin bilgi yönünden donanımlı hale gelmeleridir. Bu durum, eğitim sürecinde ne yazık ki, çoğu zaman akademik başarıya ve sınavlara aşırı derecede odaklanmaya ve değer aktarımının ihmal edilmesine sebep olmaktadır. Halbuki bireyleri sosyalleştiren ve hayata hazırlayan en önemli kurumlardan biri olan okul, değer yaratan ve mevcut değerleri yeni nesillere aktaran bir role sahiptir. Okulun, önemli bir görevi, programda açık olarak belirtilen veya belirtilmeyen değerleri öğretmek, öğrencileri belirlenen kurallar doğrultusunda disipline etmek, onların ahlaki gelişimine katkıda bulunmak, karakter ve benlik algılarını olumlu yönde etkilemektir (Akbaş, 2004). Kısacası, okul, öğrenciye değer kazandırma konusunda önemli ve etkili kurumlardan biridir (Ercan, 2001).

Ortaöğretim dönemi, bir insanın hayatının en önemli evrelerindendir. Kişi, bu evrede kişilik ve değer kazanımı bakımından çok önemli süreçlerden geçmektedir. Eğitim sisteminin en önemli paydaşlarından olan veliler de bu süreçleri yakından takip etmeye çalışmaktadırlar. Bunun yanı sıra, velilerin de okuldan bazı beklentileri vardır. Bu yüzden çalışmada, ortaöğretim öğrencilerinin okullarında kazanmaları gereken değerlere, veliler gözünden bakılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın devamında kullanılan okul kavramı, ortaöğretim kurumunu belirtmektedir. Okul; aile, öğretmen ve yöneticiler olmak üzere tüm paydaşlarla birlikte bireyin değerlerinin oluşumuna etki etmektedir. Bu yönüyle bakıldığında okulun, toplumsal değerlerin oluşumuna büyük etkilere sahip olduğu söylenebilir. Okulun temel amaçlarından birisi, akademik açıdan başarılı bireyler yetiştirmek, diğeri ise temel insani değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmektir (Ekşi, 2003). Bu amaçların gerçekleşmesi için öğretmen ve veliler, çocukların ilgilerinden, tercihlerinden, değerlerinden ve ihtiyaçlarından hareket ederek düzenledikleri öğretme-öğrenme ortamlarında çocukların gözlemlerini sağladıkları davranışları etkili bir şekilde pratiğe dönüştürmelerine yardımcı olabilir-

ler (Senemoğlu, 2007). Ayrıca, Lickona (1993), toplumda aile yapısının günden güne değişmekte ve geleneksel çekirdek aile yapısının bozulmakta olduğunu bu durumun, çocuklara değer kazandırma bağlamında okulların sorumluluklarını daha da arttırdığını ifade etmektedir.

Alan yazındaki çalışmalar, son yıllarda değer eğitiminde okulun rolünün daha büyük oranda önemli hale geldiği fikrini desteklemektedir (Edwards, 1993; Nucci, 1989; Lickona, 1993). Okullarda verilen değer eğitimlerinin okula özel faydaları da bulunmaktadır. Bu konuda, Perilla (2001) değerler eğitiminin öğrenci davranışlarına olumlu etkilerini incelemiş ve okulda değer eğitimi vermenin öğrencilerin olumsuz davranışlarını büyük oranda önlediğini tespit etmiştir. Diğer yandan, değer eğitimi, öğretimin kalitesini de etkileyebilmektedir. Nitekim Lovat ve Clement (2008), nitelikli öğretim ve değerler eğitimi üzerine yaptıkları çalışmada, değerler eğitimi, öğretimin nitelik, koşul ve ortamlarına olumlu etkilerinin olduğunu ortaya çıkarmışlardır.

Çocukların değer kazanma süreçlerinde okullara önemli görevler düştüğü yukarıdaki açıklamalardan anlaşılmaktadır. Ancak, bu süreçte ailelerin de sorumluluğu çok büyüktür. Bu konuda, Whitbeck ve Gecas (1998) çalışmalarında, ebeveyn-çocuk arasındaki değer kazanma süreçlerini incelemiş ve ailenin çocuğun değer kazanma sürecinde son derece etkili olduğunu bulmuşlardır. Değişen dünya şartları, medya ve teknoloji faktörleri düşünüldüğünde, ailelerin sorumlulukları daha ciddi ve ağır bir yük haline gelmektedir. Çünkü çocukların tutum ve değerleri öğrenirken genellikle ailelerini model aldıkları bilinmektedir (Hökelekli ve Gündüz, 2007). Bu konuda, White ve Matawie (2004) çalışmalarında, ailenin değer yapısının, çocuğun değer kazanma sürecinde ilk basamak olduğunu, ailenin sahip olduğu değerlerin çocuğun değerlerini büyük oranda yordadığını bulmuşlardır. Bu nedenle, okullarda yapılan değer eğitimlerinden daha iyi sonuçlar alınabilmesi için ailelerin de çocuklarına olumlu değerleri kazandırabilmek için çaba harcamaları gerekir.

Veliler çocuklarını okula olumlu sosyal ve kişisel davranış kazanmaları, üretken bir vatandaş olmaları, kendi tarihlerini, geleneklerini ve demokratik toplumun değerlerini öğrenmelerini istedikleri için göndermektedirler (DeRoche ve Williams, 1998). Bu nedenle, okulda değerler eğitimi ile genel olarak faydalı, evrensel olarak üzerinde uzlaşılan değerlerin kazandırılması gerekmektedir. Okul öğrencilere bu değerleri sadece aktarmamalı aynı zamanda onların bu değerleri anlamaları ve onları özümseyip kendi doğalarının bir parçası haline getirmeleri ve bu değerlere göre hareket etmelerine yardımcı olmalıdır (Linkona, 1991).

Ailelerin önemli gördükleri değerler muhakkak okullarda ele alınmalıdır. Ailelerin değerler açısından önceliklerinin belirlenmesi ve bunların eğitim programlarına yerleştirilmesi önemlidir. Bu, hem ailelerin hem de öğrencilerin okula olan bağlılıklarını arttıracak, aynı zamanda küreselleşen dünyada, toplumun değer verdiği milli ve manevi değerlerin korunmasına ve sonraki kuşaklara aktarılmasına yardımcı olacak ve kuşaklar arası çatışmayı azaltabilecek önemli bir konudur. Ailelerin değer tercih-

leri ile öncelikleri, programla kaynaştırılabilirse okulda akademik başarı ve istenen davranış oranı artırılabilir. Çünkü ailede kazanılan değerlerle okulda kazanılanların uyumlu olması toplumun geleceği açısından da oldukça önemlidir. Aile ile okulun ortak değerlerinin olması, okul aile bütünleşmesine dolayısıyla toplumsal sürekliliğe katkı sağlayabilir. Aynı zamanda aile üyelerinin değer yönelimlerinin uzun zaman dönemlerini kapsamaması, toplumda ve evdeki yaşamı düzenlemesi, karşılıklı ilişkileri etkilemesi dikkate alındığında toplumsal süreklilik açısından da ailenin değerlerinin tespiti önem arz etmektedir (Yiğittir, 2010). Alan yazın incelendiğinde, Türkiye’de değerler konusunda yapılan çalışmalar daha çok öğrencilerin sahip oldukları değerleri sorgulayan (Yiğit ve Dilmaç, 2011; Akbaş, 2006; Bingöl, 2000) ders kitaplarını değer öğretimi bağlamında inceleyen (Çelikpazu ve Aktaş, 2011; Can, 2008) çeşitli çalışmalara ulaşılmıştır. Bunların yanı sıra, Yiğittir (2010) ilköğretim okulu öğrenci velilerinin değer tercihlerini, Acat ve Aslan (2011) ilköğretim okullarında öğrencilere kazandırılması gereken değerleri, Coetzer’de (2007) vatandaşlık ve ahlak eğitimi konularında okulun rolünü sorgulamıştır. Bu çalışmada, ortaöğretim öğrencilerine kazandırılması gereken değerlere ilişkin velilerin, ortaöğretim okullarından beklentilerini belirlemek ve ilgili literatüre katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

2. Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada amaç, ortaöğretim öğrencilerine kazandırılması gereken değerlere ilişkin velilerin ortaöğretim okullarından beklentilerini belirlemektir. Çalışma, amacı doğrultusunda nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik (görüngü bilim) desende tasarlanmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu, Afyonkarahisar ili merkez ilçesinde bulunan ortaöğretim kurumlarına devam eden 17 öğrencinin velisi oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde yaklaşık 30 öğrenci velisi ile görüşülmüş ancak bu velilerden 17’si çalışmaya gönüllü olarak katılabileceklerini belirtmiştir. Görüşme yapılan veliler 35 ile 52 yaşları arasında, 12’si erkek, 5’i kadın, 2’si lise, 15’i de üniversite mezunudur.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada veriler, katılımcılarla yüz yüze görüşülerek daha önceden hazırlanmış, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Alan yazından elde edilen bilgiler doğrultusunda görüşme formu hazırlanmış ve eğitim yönetimi alanından bir, rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanından da bir öğretim üyesine inceletirilmiştir. Öğretim üyelerinin eleştiri ve önerileri doğrultusunda forma son hali verilmiştir. Görüşme formunda velilerin okuldan beklentilerini ayrıntılı şekilde ortaya çıkarmaya yönelik beş adet açık uçlu soru vardır.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi türlerinden tümevarımcı analiz tekniği kullanılmıştır. Tümevarımcı analiz, kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak amacıyla yapılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Öncelikle, katılımcılardan elde edilen veriler, araştırmacılar tarafından ayrı ayrı okunmuş, verilen cevaplarda ortak noktalar bulunmuş ve ayrı ayrı kodlar oluşturulmuştur. Daha sonra kodlardan yola çıkılarak belirli ana ve alt temalar oluşturulmuş ve veriler betimsel bir anlatımla sunulmuştur. Analiz sürecinde verilerin isimleri yerine V1, V2, V3... gibi kodlar kullanılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Durum çalışmalarının yapı geçerliği, toplanan verilere ilişkin bir kanıt zincirinin kurulmasıyla; iç geçerliği, bulguların açık seçik ortaya konması ve çıkarımlarla ilgili kanıtların diğer kişilerin ulaşabileceği bir biçimde sunulmasıyla; dış geçerliği, elde edilen bulgulara dayalı olarak bir kuram veya kavramsal model önerilmesiyle; güvenirliliği ise araştırmada izlenen süreçlerin açık bir biçimde sunulmasıyla sağlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu doğrultuda araştırma sürecinde bazı önlemler alınmıştır.

Her bir araştırmacı tarafından ilgili alan yazın incelenmiş ve konuyla ilgili kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. Yapılan içerik analizi sonucunda ortaya çıkan ana ve alt temaların kendi aralarındaki ilişkisi ile her bir temanın diğerleriyle ilişkisi kontrol edilerek bütünlük sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın geçerliğini artırmak için araştırma süreci ve bu süreçte yapılanlar ayrıntılı bir şekilde açıklanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması ayrıntılı bir biçimde tanımlanmıştır.

Araştırmanın güvenirliliğini artırmak için bulguların tamamı, yorum yapılmadan doğrudan verilmiştir. Ayrıca görüşmede elde edilen veriler üzerinde her bir araştırmacı ayrı ayrı kodlamalar yapmış ve kodlamalar karşılaştırılmıştır.

Araştırmaya ait tüm ham veriler ve kodlamalar başkaları tarafından incelenebilecek şekilde saklanmaktadır.

3. Bulgular

Çalışmadan elde edilen bulgular; okulun kazandırması gereken değerler, bu okulların beklentileri karşılama düzeyi, velilerin çocuklarına değer kazandırmak için yaptıkları uygulamalar, günümüz öğrenci değerleri ile bu değerlere neden olan etkenler hakkındaki görüşler olmak üzere beş ana temada sunulmuştur.

Okulun Öğrenciye Kazandırması Gereken Değerler

Okulun öğrenciye kazandırması gereken değerlere ilişkin veli görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla sorulan soruya, katılımcılar tarafından verilen cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Okulun Öğrenciye Kazandırması Gereken Değerlere İlişkin Veli Görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	Veli Kodu
<i>Okulun Kazandırması Gereken Değerler</i>	Sağlıklı sosyal ilişkiler	5
	Büyüklerle saygı	5
	Sorumluluk	3
	Hoşgörü	2
	Yardımlaşma	2
	Adil olma	2
	Özgüven	2
	Vatanını sevmek	4
	Tarihine saygı duymak	3
	Milletini sevmek	3
	Dilini korumak	1
	Din	5
	Aile	4

Tablo 2’de görüldüğü gibi velilerin okuldan öğrencilere kazandırmasını beklediği değerler; insani, milli ve manevi olarak 3 alt temada incelenebilir. Ayrıca, her alt temanın altında katılımcıların cevaplarından oluşturulan kodlar da verilmiştir.

Velilerin çoğunluğu, öncelikli olarak okulun öğrencilere temel insani değerleri kazandırması gerektiğini düşünmektedirler. İnsani değerler bağlamında da veliler tarafından en fazla vurgulanan nokta, çocuğun sağlıklı sosyal ilişkilere sahip olması ve büyüklerle saygı göstermesidir. Bu görüşe sahip bazı velilerin ifadeleri aşağıdadır.

Okul, çocuğuma kaliteli sosyal yaşam bilinci kazandırmalıdır (V17).

Büyüklerle karşı saygılı olma, başkalarının haklarına riayet etme ve sorumluluk duygusuna sahip olma gibi değerler kazandırmalıdır (V8).

Sosyalleşmesini sağlamalı, toplumun değer yargılarına saygılı olmasını öğretmelidir. Büyüklerine saygı, küçüklerine sevgi gösteren bir birey olmasını istiyorum (V12).

Görüldüğü gibi, velilere göre okul, çocukları sosyalleştirmeli ve onlara büyüklerle saygılı olma bilinci kazandırmalıdır. Diğer yandan, velilerin bazıları da vatanını sevmek, tarihine saygı duymak gibi milli değerlerin ön planda olması gerektiğini ve

okuldan öncelikle bu değerleri kazandırması yönünde bir beklenti içinde olduklarını ifade etmişlerdir. Bazı velilerin ifadeleri şöyledir.

Okul vatanı milletini seven değerler kazandırmalı (V6).

Tarihine, diline, ailesine saygı ve sahip çıkma gibi değerler kazandırması gerekir (V2).

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşıldığı gibi, bazı veliler, okulun öğrenciye vatan, millet ve tarih sevgisini aşılması gerektiğini düşünmektedir.

Yukarıdaki bu görüşlere karşılık bazı veliler de manevi değerlere vurgu yapmışlar ve şu ifadeleri kullanmışlardır.

Okul çocuğu hayata hazırlamalı, manevi değerlere de önem verilmeli. Aile, din bunlar da öğretilmeli veya ders sayısı artırılmalı (V5).

Okul manevi değerlerimizi pekiştirmeli (V10).

Görüldüğü gibi, manevi değerlere öncelik verilmesi gerektiğini düşünen veliler aile ve din konularına okulda daha fazla ağırlık verilmesinin gerektiğini düşünmektedirler.

Okulun Öğrencilere Kazandırdığı Değerlerin Veli Beklentilerini Karşılama Düzeyi

Çalışma grubundaki velilere, okulun öğrenciye değer kazandırma bağlamında beklentilerini karşılama düzeyi ile ilgili bir soru sorulmuştur. Velilerin çoğunluğu verdikleri cevaplarda okulun öğrenciye değer kazandırma bağlamında beklentilerini karşılamadığını belirtmiştir. Bu görüşte olan bazı velilerin ifadeleri şöyledir.

Beklentilerimin maalesef altında. Öğrencilerde saygı ve hoşgörü yok denecek kadar az (V1).

Kazandırılmasını istediğim değerler beklentimin oldukça altındadır (V17).

Velilerin ifadelerinden de anlaşıldığı gibi, okul belli başlı değerleri kazandırma noktasında beklentileri karşılamamaktadır. Diğer yandan dikkat çeken önemli bir nokta da bazı velilerin okulda değer eğitiminin göz ardı edildiği görüşünde olmasıdır. Bu görüşte olan velilerin ifadeleri şu şekildedir.

Genelde akademik başarıya odaklanıldığı için maddi ve manevi değerler göz ardı edilmektedir (V10).

Okulda bilgi ön plandadır. Eğitime o kadar önem verilmiyor. Ezber ağırlıklı bir eğitim lisede daha fazla uygulanıyor. Öğrenci davranışlarına önem verilmiyor (V12).

Görüldüğü gibi, veliler okulda akademik başarıya daha fazla önem verildiğini bu yüzden öğrenci davranışlarına ve değer eğitimine gerekli önemin verilmediğini belirtmişlerdir.

Yukarıdaki görüşlerin yanı sıra, okulda verilen değer eğitimini yeterli ve orta düzeyde yeterli bulan velilerde mevcuttur. Verilen eğitimi yeterli ve orta düzeyde bulan velilerin görüşleri aşağıdadır.

Yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum (V4).

Beklentilerimizi tamamen karşılamaktadır (V13).

Okulda kazandırılan değerleri orta düzeyde yeterli bulan iki veli şu şekilde görüş bildirmiştir.

Manevi değerlerde eksiklik söz konusudur (V9).

Milli değerlere yeterli zaman harcanmıyor (V15).

Sonuç olarak, değer eğitimini orta düzeyde bulan veliler bazı değerlerin ihmal edildiğini düşünmektedirler.

Öğrencilere Değer Kazandırma Sürecinde Velilerin Yaptığı Uygulamalar

Öğrencilere değer kazandırma sürecinde velilerin yaptığı uygulamalar; öğüt vermek, örnek olmak, disiplinli yaşam ve sosyalleştirme olarak 4 alt temaya ayrılmış ve Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilere Değer Kazandırma Sürecinde Velilerin Yaptığı Uygulamalar

Ana Tema	Alt Temalar	Veli Kodu
Yapılan Uygulamalar	Öğüt vermek	V1, V3, V6, V8, V10, V12, V13, V14, V15, V16, V17
	Örnek olmak	V1, V2, V6, V7, V9, V10, V13, V15
	Disiplinli Yaşam	V5, V9
	Sosyalleştirme	V4, V11

Tablo 3'te görüldüğü gibi, değer kazandırma sürecinde veliler, çocuklarına öğüt vererek, onlara örnek olarak, disiplinli yaşamı öğretmek ve sosyalleştirme yoluyla değer kazandırmaya çalışmaktadır.

Çoğu veli, çocuğuna öğüt vererek ve ona örnek olarak değer kazandırmaya çalışmaktadır. Aşağıda bazı velilerin bu konudaki ifadeleri yer almaktadır.

Adaletli davranma ve paylaşımcı olmayı, sözünde durmayı, büyüklerine saygılı davranmayı, ahlak sınırlarını aşmamasını, akıllıca davranmasını, fakirlere iyilik etmesini güzel ve sakın konuşmasını, affedici olmasını, temiz, düzenli olmasını, toplum kurallarına uyması gerektiğini anlatmaya çalışıyorum (V1).

Ona kendi davranışlarımla örnek olmaya çalışıyorum (V7).

Sürekli uyarıyorum. İnsani değerleri hatırlatıyorum (V12).

Bazı veliler ise, çocuğuna disiplinli yaşamayı öğreterek değer kazandırmaya çalışmaktadır. Bu veliler evde, okulda ve dışarıda çocuklarına belli kurallar çerçevesinde yaşamaları gerektiğini öğreterek değer kazandırmaktadırlar. Veliler şu ifadeleri kullanmışlardır.

Kitap okutmak, televizyonda her kanalı izletmemek, özel günleri unutturmamak ve ilmiyal çalıştırmak (V5).

Bilgisayar ve Tv ile az zaman geçirmesi için çeşitli kurallar uyguluyorum (V9).

Görüldüğü gibi, bazı veliler çocuklarının yaşam alanlarında çeşitli kurallar uygulayarak değer kazandırdıklarını ifade etmişlerdir. Yukarıdaki uygulamalara ek olarak, bazı veliler çocuklarını sosyalleştirerek onların değer edinme süreçlerine destek olduklarını belirtmişlerdir. Bu veliler şu ifadeleri kullanmışlardır.

Toplumdan uzaklaştırmıyorum. Sosyal çevremizle iç içe yaşıyorum. Ders çalışsın diye çevreden soyutlamıyorum (V4).

Yaşam düzeyi bizden düşük insanlarla ara sıra arkadaş olur ayrıca ev ziyaretlerinde bulunarak toplumdan uzaklaşmamasını sağlamaya çalışıyorum (V11).

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşıldığı gibi, bazı veliler çocuklarının toplumdan uzaklaşmaması ve var olan toplumsal değerleri benimsemesi için çeşitli uygulamalar yapmaktadır.

Günümüz Öğrenci Değerleri

Günümüzde öğrencilerin sahip oldukları değerlere ilişkin velilerin görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla sorulan soruya verilen cevaplar 3 alt temaya ayrılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Günümüz Öğrenci Değerleri

Ana Tema	Alt Temalar	Veli Kodu
Günümüz Öğrenci Değerleri	<i>Bencil</i>	<i>V2, V5, V9, V12</i>
	<i>Toplumdan Soyutlanmış</i>	<i>V3, V7, V10, V11, V13, V14, V16, V17</i>
	<i>Sorumsuz</i>	<i>V5, V9</i>

Tablo 4'te görüldüğü gibi, günümüz öğrencilerinin sahip oldukları değerler, velilerin verdiği cevaplar doğrultusunda bencil, toplumdan soyutlanmış ve sorumsuz olmak üzere 3 alt temaya ayrılmıştır.

Velilerin çoğunluğu, günümüz öğrencilerinin toplumdan soyutlanmış halde yaşamayı tercih ettiklerini ve bu yüzden toplumdan uzaklaştıklarını belirtmişlerdir. Velilerden bazıları şu ifadeleri kullanmıştır.

Çocuklar sosyal olmaktan uzak ve toplumdan soyutlanıyorlar (V3)

Günümüzde öğrenciler buna kendi çocuğumda dahil aşırı anti sosyal (V17)

Diğer yandan bazı veliler günümüzde öğrencilerin bencil ve maddeci olduklarını düşünmektedir. Bu görüşte olan velilerin ifadeleri şöyledir.

Manevi değerlerin yerine bencilliğin ve maddeciliğin yer aldığını düşünüyorum (V2).

Lise ve üniversite öğrencilerinin çok bencil ve bireysel düşündüklerini fark ediyorum. Ben merkezli, çevreyi kirleten, büyüklerine saygı göstermeyen bir gençlik yetişiyor (V12).

Gün geçtikçe manevi değerlerin yerini maddi değerler almaktadır (V9).

Görüldüğü gibi, bazı veliler günümüz öğrencilerinin bencil ve bireysel düşündüklerinden yakınmaktadır. Bunun yanı sıra bazı veliler, öğrencilerin maddeci olduklarını ve manevi değerlerin yerini maddi değerlerin aldığını belirtmişlerdir.

Son olarak, veliler öğrencilerin sorumsuz olduklarını düşünmektedirler. Bu görüşte olan velilerden bazılarının ifadeleri aşağıdadır.

Çoğu öğrenci vurdumduymaz, ihmalkâr, sorumsuz, değerler yok oluyor gibi sanki (V1).

Sorumluluk almama, başı boşluluk ve güven vermeme (V6).

Sonuç olarak, bazı veliler günümüzde öğrencilerin toplumdan uzaklaştıkları, git gide bencilleştikleri ve sorumsuzlaştıkları görülmektedir.

Günümüz Öğrenci Değerlerine Neden Olan Etkenler

Tablo 4'te velilerin günümüz öğrenci değerlerine ilişkin görüşleri yer almıştır. Velilere göre, günümüz öğrencileri toplumdan soyutlanmış, bencil ve sorumsuz yaşamaktadırlar. Bu duruma neden olan etkenleri belirlemek amacıyla sorulan soruya 13 veli cevap vermiş ve cevaplar 4 alt temaya ayrılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Günümüz Öğrenci Değerlerine Neden Olan Etkenler

Ana Tema	Alt Temalar	Veli Kodu
<i>Etkenler</i>	Küreselleşme	V2,V14
	Teknolojik gelişmeler	V2,V4,V8,V9,V15
	Medya	V7,V8,V17,V11,V10
	Yanlış politikalar	V5

Tablo 5’te görüldüğü gibi, veli görüşlerine göre günümüz öğrenci değerlerine neden olan etkenler; küreselleşme, teknolojik gelişmeler, medya ve uygulanan yanlış politikalar olarak dört alt temaya ayrılmıştır.

Günümüzde öğrenci değerlerine neden olan etkenlerden en fazla vurgulananlar medya ve teknolojik gelişmelerdir. Veliler öğrencilerin değerlerindeki yozlaşmanın medya ve teknolojinin baş döndüren bir hızla gelişmesinden kaynaklandığını vurgulamışlardır. Velilerden bazılarının ifadeleri aşağıdadır.

Tolumda olan değişimler ve teknolojik gelişmeler başlıca etkenlerdir (V4).

Sebepler, eğitim sistemindeki değişiklikler ve medya (V7).

Görüntülü medyanın çok fazla hayatımıza hakim olması başlıca sebeptir (V17).

Görüldüğü gibi, veliler öğrencilerdeki değer yozlaşmasının başlıca sebepleri olarak medya ve teknolojik gelişme faktörlerine değinmişlerdir. Bu velilere göre, medya ve teknolojik gelişmeler bazı kolaylıkların yanında çeşitli sıkıntıları da beraberinde getirmiştir. Diğer bir neden olarak, bazı veliler de küreselleşme olgusunu öne sürmüşlerdir. Bu velilerin ifadeleri şu şekildedir.

Bunun sebebi bence küreselleşmedir (V2).

Bugünkü dünyada meydana gelen değişiklikler sebep olarak gösterilebilir (V14).

Yukarıdaki görüşlerin yanı sıra, bir veli de eğitim sisteminde izlenen yanlış politikaların bu yozlaşmaya sebep olduğunu öne sürmüştür. Bu veli şu ifadeyi kullanmıştır.

Bu durumun en büyük sebebi bence Milli Eğitim Bakanlığı’nın izlediği yanlış politikalar (V5).

Sonuç olarak, veliler, günümüz öğrencilerinin değerlerindeki yozlaşmanın medya, teknolojik gelişme, küreselleşme ve eğitimde izlenen yanlış politikalar gibi faktörlerden kaynaklandığı düşüncesindedirler.

4. 4. Sonuç Ve Tartışma

Bu çalışmada, ortaöğretim öğrencilerine kazandırılması gereken değerlere ilişkin velilerin okuldan beklentilerinin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma bulgularına göre, veliler, okulun çocuklarına insani, milli ve manevi değerleri kazandırması gerektiği fikrindedirler. İnsani değerlerin kazandırılması gerektiğini düşünen veliler, en fazla sağlıklı sosyal ilişkiler kurma ve büyüklere saygı duyma değerlerine önem vermişlerdir. Milli değerlere daha fazla önem veren veliler, okulun çocuklara öncelikli olarak vatan, millet ve tarih sevgisini aşılaması gerektiğini düşünmektedirler. Bu durum, velilerin siyasi görüşlerinden kaynaklanabilir. Diğer yandan, manevi değerlere öncelik veren veliler, okullarda din ve aile kavramlarının daha derinlemesine işlenmesi gerektiğini, bu şekilde manevi değerlerin pekiştirilebileceğini öne sürmüşlerdir. Yukarıdaki bulgular, Yiğittir’in (2010) ilköğretim okulu öğrenci velileri

üzerinde yaptığı araştırma sonuçlarını kısmen destekler niteliktedir. Yiğittir (2010) çalışmasında, ailelerin okulda en çok kazandırılmasını istedikleri değerleri incelemiş ve sonuç olarak ailelerin, aile birliğine önem verme, çalışkanlık, bayrağa ve İstiklal Marşı'na saygı, vatanseverlik, sorumluluk, dürüstlük, doğruluk, saygı, yardımseverlik ve cesaret değerlerine öncelik verdikleri sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada ise, aileler öncelikli olarak sağlıklı sosyal ilişkiler kurma ve büyüklere saygı değerlerine vurgu yapmışlardır. Bunun sebebi, medya ve teknolojinin abartılı bir şekilde hayatımıza hâkim olduğu, insanları toplumdan uzaklaştırdığı ve ailelerin bu durumdan yakındıklarından olabilir. Yine, Acat ve Aslan (2011) ilköğretim okullarında öğrencilere kazandırılması gereken değerleri incelemiş ve velilerin en çok benimsediği değerleri sırasıyla; dürüstlük, sorumluluk, Allah'a inanma, güvenilir olma, vatansever, büyüklere saygılı, çalışkan, aileye bağlı olma, öz saygı ve azimli olma şeklinde olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Coetzer (2007) vatandaşlık ve ahlak eğitiminde okulun rolünü sorguladığı çalışmasında, aileler en fazla duyarlılık, değer bilme, ilgili ve saygılı olma değerlerine vurgu yapmışlardır. Bu çalışmada da, veliler, okulun öncelikli olarak sağlıklı sosyal ilişki kurma, büyüklere saygı, dinini ve vatanını sevmek gibi değerleri kazandırması gerektiğini düşünmektedirler.

Okul çocuğa değer kazandırma noktasında çoğu veliye göre, beklentileri karşılamamaktadır. Bunun nedeni, okullarda akademik başarıya abartılı bir şekilde odaklanması olabilir. Çünkü bir olguya aşırı derecede odaklanıldığında diğerinden taviz verilmesi gayet doğaldır. Bunun sonucu olarak, değerler eğitimi okullarda ister istemez ikinci plana atılabilmektedir. Okullarda öğrenci davranışlarına gereken önemin verilmediği bunun yerine daha çok bilgiye, başarıya odaklanıldığı ve sonuç olarak değerlerin göz ardı edildiği görüşünü bazı veliler paylaşıırken bazı veliler okulların değer eğitimi bakımından orta düzeyde yeterli olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bu görüşte olan veliler, okulda bazı değerler kazandırılırken diğerlerinin önemsenmediğini (milli değerlere ağırlık verilirken manevi değerlerin önemsenmemesi gibi) belirtmişlerdir. Halbuki, Perilla (2001) değerler eğitiminin okuldaki olumsuz öğrenci davranışlarını engelleyebilmek için çok önemli ve faydalı bir araç olduğunu ve sistemli olarak sunulması gerektiğini belirtmektedir. Bu konuda, son yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ilköğretim okullarında serbest etkinlikler adı altındaki derslerde her ay bir değerın işlenmesi yönünde çalışmalar yapılmakta ve şu anda bu uygulamalar devam etmektedir. Bu güzel bir gelişmedir ancak ortaöğretim okullarında da bu tür uygulamaların hayata geçirilmesi, bu çağdaki gençler için çok faydalı olabilir.

Eğitim öncelikli olarak ailede başlar. Dolayısıyla, çocukların değer kazanma süreçlerinde velilerin de temel görevleri vardır. Çünkü çocukların tutum ve değerleri öğrenirken genellikle ailelerini model aldıkları bilinmektedir (Akbaş, 2008). Yapılan çalışmalarda, ebeveyn-çocuk etkileşimlerinin niteliğinin, aile içi iletişim tarzlarının ve çocukların aile içinde karar alma süreçlerine katılım durumlarının, ailelerin çocuklarına değer kazandırma süreçlerinde önemli rol oynadıkları ortaya çıkarılmıştır (Boyes ve Allen, 1993; Berkowitz, 1998; Smetana, 1999; Whitbeck ve Gecas, 1998). Bu

durumlarla yeteri kadar ilgilenilmediği takdirde, çocuklar medya, televizyon ve çevre gibi unsurların değerlerini kazanmaya başlayabilir ve bu durum, çeşitli sorunlara yol açabilir (U.S. Department of Education, 2005). Çalışmada, velilerin çocuklarına değerleri nasıl öğretmeye çalıştıkları incelenmiş ve velilerin çoğunluğunun çocuğuna öğüt vererek ve ona örnek olarak değer kazandırmaya çalıştığı ortaya çıkarılmıştır. Bunun yanı sıra, bazı veliler yaşam alanlarında çeşitli kurallar koyarak çocuğunun disiplinli olmasını, bazıları ise çevreden soyutlanmasını engellemeye çalışarak belli başlı değerleri kazandırmaya çalışmaktadır.

Veliler günümüzde öğrencilerin toplumdan soyutlanmış yaşadıklarını ileri sürmüşlerdir. Televizyon ve bilgisayar karşısında olması gerekenden fazla vakit geçirmenin bireyleri anti-sosyallığe ittiği bilinmektedir (Karakoç, 2007). Dolayısıyla bu durumun sebebi, gençlerin medya ve teknolojiye olan aşırı bağımlılıkları olabilir. Çünkü, küreselleşen medya, şu anki genç neslin değer, algı ve tutumlarını şekillendiren önemli etkenler arasındadır (UNICEF, 2004). Diğer yandan bazı veliler, öğrencilerin sorumsuzlaştıkları görüşündedirler. Bunun sebebi, çocuğun yetiştiği ortamlarda sorumluluk duygusuna fazla önem verilmemesi olabilir. Ayrıca, bazı veliler günümüzde öğrencilerin daha bencil ve maddeci olduklarını düşünmektedirler. Bu durumun, maddeye ve somut olana daha fazla önem veren anlayışın, hayatın her alanına hâkim olan etkisinden kaynaklandığı söylenebilir.

Veliler günümüz öğrenci değerlerine neden olan etkenlerin başında medya ve teknolojik gelişme unsurlarının geldiği görüşündedirler. Son yıllarda baş döndüren hızla gelişen medya ve teknolojiadaki gelişmelerin cazibesinin yüksek olması, gençler üzerinde büyük bir etki bırakmakta ve adeta gençlerde bağımlılık yaratmaktadır. Bu durumun, gençlerde değer yozlaşmasına neden olduğu söylenebilir. Bu konuda, UNICEF (2004) medyanın ve küreselleşmesinin avantaj ve dezavantajlarının olduğunu belirtmektedir. Küreselleşen medya, bir yandan gençlerin hayata bakışlarını genişletip, bilgiye daha eşit şartlarda erişimlerini sağlarken diğer yandan kültürel kimlik ve değerlerini tehdit etmektedir (UNICEF, 2004). Küreselleşme, medya ve teknoloji unsurları birbirlerini etkilemektedir ve velilere göre, bu faktörler günümüz öğrenci değerlerinin yozlaşmasına neden olmaktadır.

Sonuç olarak, okulun en önemli amaçlarından biri çocukların sosyal becerilerini geliştirmek ve topluma sosyal yönden donanımlı bireyler olarak kazandırabilmektir. Ancak eğitim sistemimizdeki sınav yükü, okullarda çocukların sosyal beceriler kazanması gerektiği gerçeğini hep göz ardı etmekte veya ettirmektedir. Bu süreç toplumda birbirinden kopuk bireylerin yetişmesine ve sonuç olarak yabancılaşmayı beraberinde getirmektedir. Bu sorunun üstesinden gelebilmek için ise bilgi temelli ekonomi toplumu söyleminin yerini bilgi ve değer temelli ekonomi toplumu söyleminin almasının tüm insanlık için daha yararlı olacağı düşünülmektedir.

5. Kaynakça

- Acat, B.M. ve Aslan, M. (2011). İlköğretim okullarında öğrencilere kazandırılması gereken değerler. 20. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 08-10 Eylül 2011. Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Akbaba Altun, S. (2003). Eğitim Yönetimi ve Değerler. Değerler Eğitimi Dergisi. 1 (1), 7-17.
- Akbaş, O. (2004). Türk Milli Eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademe-deki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Akbaş, O. (2006). Yeni ilköğretim programlarının değer eğitimi boyutunun incelenmesi. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresinde Sunulmuş Bildiri.
- Akbaş, O. (2008). Sosyal bilgilerde değerler ve öğretimi. A.Öcal., B.Tay (Ed.), Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi içinde (335-360), Ankara: Pegem Yayınları.
- Berkowitz, M.W. (1998). Fostering goodness: Teaching parents to facilitate children's moral development. Journal of Moral Education, 27 (3), 371.
- Bingöl, D. (2000). Demokratik tutum ve değer açısından üniversite gençliği. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. 14 (1), 129-157.
- Boyes, M.C. ve Allen, S.C. (1993). Styles of parent-child interaction and moral reasoning in adolescence. Merrill-Palmer Quarterly, 39, 551-570.
- Can, Ö. (2008). Dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Coetzer, E. (2007). Parents' perspectives on the role of the school in citizenship and moral education. Dissertation. Department of Psychology, University of the Western Cape.
- Çelikpazu, E.E. ve Aktaş, E. (2011). MEB 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin değer iletimi açısından incelenmesi. Turkish Studies. 6 (2), 413-424.
- DeRoche, E. F., & Williams, M. M. (1998). Educating hearts and minds: A comprehensive character education framework. Thousand Oaks, CA: Corwin Press, Inc.
- Edwards, L., (Ed.). (1994). Educating for democratic citizenship in Europe: new challenges for secondary education, Lisse, Swets & Zeitlinger.
- Ekşi, H. (2003). "Temel insani değerlerin kazanılmasında bir yaklaşım: Karakter eğitimi programları". Değerler Eğitimi Dergisi. 1 (1), 79-96.
- Ercan, (Evin) İ. (2001). İlköğretim sosyal bilgiler programlarında ulusal ve evrensel değerler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale: On Sekiz Mart Üniversitesi.
- Hökekleli, H., ve Gündüz, T. (2007). Üstün yetenekli çocukların değer yönelimleri ve eğitimleri. R. Kaymakcan. vd. (Ed.), Değerler ve Eğitimi içinde (371- 396). İstanbul: Dem Yayınları.
- Jones, D. L. (1998). The affect of cultural values on the receptivity to information sources: a proposed study of the Asian volume travel buyer. Third Annual Graduate Education and Graduate Research Conference in Hospitality & Tourism. Houston, TX, January 8-19.
- Karakoç, E. (2007). Medya aracılığıyla popüler kültürün aktarılmasında toplumsal değişkenlerin rolü. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.

- Lickona, T. (1991). Educating for character. How schools can teach respect and responsibility. New York: Bantam Books.
- Lickona, T. (1993). The return of character education. *Educational Leadership*, 51 (3), 6- 11.
- Lovat, T. ve Clement, N. (2008). Quality teaching and values education: Coalescing for effective learning. *Journal of Moral Education*, 37 (1), 1-16.
- Nucci, L. (1989). Challenging conventional wisdom about morality: The domain approach to values education. In L. Nucci (Ed.), "Moral development and character education: A dialogue", Berkeley, CA: Mc Cutchan.
- Özgüven, İ. E. (2001). Psikolojik Testler. Ankara: Yeni Doğu Matbaası
- Parrilla, A. (2001). Values Education: a contribution to face EBD problems in schools. In J. Visser, Daniels, H. y T. Cole (Eds). Emotional and Behavioural difficulties in mainstream schools, London, Sage Pub. 91- 112.
- Senemoğlu, N. (2007). Gelişim Öğrenme ve Öğretim. Ankara: Gönül Yayıncılık.
- Schwartz, S. H. & Sagie, G. (2000). Value consensus and importance: a cross-national study. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 31 (4): 465 – 497.
- Tural, S. (1992). Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler. Ankara: Ecdad Yayınevi.
- UNICEF (2004). Children, youth and media around the world: An overview of trends & issues. Report Compiled & Prepared by Susan Gigli, InterMedia Survey Institute. 4th World Summit on Media for Children and Adolescents.
- U.S. Department of Education, (2005). Annual Report. Northern Territory Department of Employment, Education and Training.
- Whitbeck, L. B. & Gecas, V. (1988). Value attributions and value transmission between parents and children. *Journal of Marriage and the Family*, 50, 829-840.
- White, F.A. & Matawie, K.M. (2004). Parental morality and family processes as predictors of adolescent morality. *Journal of Child & Family Studies*, 13 (2), 219.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yiğit, R. ve Dilmaç, B. (2011). Ortaöğretimde öğrencilerinin sahip oldukları insani değerler ile akademik erteleme davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 31, (159-177).
- Yiğittir, S. (2010). İlköğretim öğrenci velilerinin okullarda kazandırılmasını arzuladığı değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*. 8 (19), 207-223.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction. As a social being, a person can be adapted to a society by gaining its values, beliefs and attitudes. Today, in our knowledge based society, the most important aim is to grow persons who are fully-equipped with knowledge. But that causes to focus on academic success and test results excessively and also to ignore the value transition role of school in education process. Besides, being one of the most important institutions that help students to socialize and

get prepared for life, school also has some other roles like creating values and transferring the existing values to the new generations. The school should teach values, discipline students in some certain rules, support their moral development and also influence their character and self perceptions in a positive way. It is obvious that the school, with other stakeholders (parents, teachers and administrators), effects the individuals value gaining process. From that point of view, it may be said that the school has great effects on students in the formation processes of societal values as a whole.

Purpose. In this study, the aim is to determine the parents' expectations about values to be taught by schools to secondary school students.

Findings. Findings of the study show that parents are primarily expecting from schools to teach humanitarian, national and moral values to their children. Most of them emphasized the healthy social relations and respect for elder people. Some of the parents think that school should teach national values such as being patriotic and respecting for history. That is perhaps because of the parents' political views. On the other hand, some parents think that more importance should be given moral values than others. They also stated that religion and family concepts should be emphasized in more details in the lessons. Most parents stated that they are trying to teach values by advising and role modeling. On the other hand, some parents are teaching values setting some rules in daily life and others are trying not to isolate their children from society. Parents think that students are living isolated from society today. This is perhaps because of being addictive to media and technology tools excessively. Most parents were primarily focused on the values such as having healthy social relations and respecting for elders. They think that their children are living isolated from society so they cannot have social relations. This is perhaps because of being excessively addictive to media and technology tools. The globalizing media is among the most important factors that shape the values, perceptions and attitudes of today's young generation. It is also known that spending so much time in front of television and computers creates anti-social persons.

Conclusion. Findings showed that parents are expecting from schools to teach humanitarian, national and moral values to their children. To most parents, school is not meeting the expectations. Parents are advising and setting good example for their children. Parents think that students are isolated from the society, selfish and materialist today and they state that the main reasons of that situation are the improvements in media and technology tools.